
Θέμα: Εκτροπή του Αχελώου στη Θεσσαλία. Ανάλυση των δεδομένων - προοπτική

Εισηγητής: Σύλλογος Διπλωματούχων Μηχανικών ΔΕΗ

Παρουσιάστρια: Μαρία Τολάκη, ΜΗ

Αγαπητοί συνάδελφοι, με την εισήγησή μας θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε το θέμα με τη νηφαλιότητα που διακρίνει αυτούς που ψάχνουν την αλήθεια και βγάζουν συμπεράσματα μετά από αποδεικτικά στοιχεία κι όχι με πανηγυρικές δηλώσεις, διαβεβαιώσεις και ευχές πριν από αυτά, υπό το φως των προβολών.

Εισαγωγή

Το έργο της εκτροπής του Αχελώου σωστά χαρακτηρίζεται σαν το «έργο του αιώνα», γιατί ταυτίζεται με την ανάπτυξη όχι μόνο της Θεσσαλίας, αλλά ολόκληρης της χώρας. Τα κύρια χαρακτηριστικά του είναι η πολλαπλή σκοπιμότητα, το μέγεθος, η ανάπτυξή του σε μεγάλη γεωγραφική έκταση, ο πρωτογενής παραγωγικός του χαρακτήρας, τα τεράστια (για τα ελληνικά δεδομένα) οικονομικά μεγέθη.

Σαν έργο πολύπλευρα αναπτυξιακό έχει διαστάσεις γεωργικές, κτηνοτροφικές, βιομηχανικές, ενεργειακές, εμπορικές, περιβαλλοντικές, τουριστικές κλπ. Ο ίδιος ο αναπτυξιακός χαρακτήρας και οι οικονομικές και κοινωνικές του συνιστώσες καθιστούν το έργο αυτό, έργο κύρια πολιτικό.

Σε αντίθεση με την πολυπλοκότητα και τη μεγάλη σημασία του οι συνεχείς κυβερνητικές αναφορές και οι πολλαπλές εξαγγελίες το έχουν καταστήσει σε όλους γνωστό με κάποιο διαφημιστικό ψευδώνυμο «Αχελώος» ή «Εκτροπή του Αχελώου» με στόχο να περνάει σε όλους ένα μήνυμα έτσι γενικά κι αόριστα ότι ο Αχελώος αρχίζει, ο Αχελώος προχωράει, ότι ο Αχελώος τέλος πάντων θα γίνει, χωρίς από την άλλη μεριά να παίρνονται τα ανάλογα μέτρα για την υλοποίησή του, όπως θα προσπαθήσουμε να δείξουμε στη συνέχεια.

Μέχρι σήμερα έχουν περάσει 5 χρόνια από την αρχική εξαγγελία του έργου.

Το ΤΕΕ και ο Σύλλογός μας (Σύλλογος Μηχανικών ΔΕΗ) αποφασίσαμε την συνδιοργάνωση αυτής της διημερίδας και καλέσαμε εκτός από τους αρμόδιους κυβερνητικούς παράγοντες, τα κόμματα, τα πανεπιστήμια, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, αγροτικούς και συνεταιριστικούς φορείς, συλλόγους τεχνικών, το Οικονομικό Επιμελητήριο κ.ά. με στόχο να προσεγγισθούν σε όσο το δυνατόν μεγαλύ-

τερο βάθος οι τεχνικοοικονομικοπολιτικές του διαστάσεις.

Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, οι διαστάσεις του έργου είναι έντονα πολιτικές, ένας βασικός μας επίσης στόχος είναι η διημερίδα αυτή να λειτουργήσει σαν πρόκληση προς τους αρμόδιους (κυβέρνηση, υπουργεία, ΔΕΗ) να μας ενημερώσουν συγκεκριμένα για το σχεδιασμό, την πορεία και προοπτική του έργου και να απαντήσουν στα ερωτήματα που γεννιούνται. Εμείς θα καταθέσουμε στη συνέχεια το δικό μας προβληματισμό πάνω σ' όλα αυτά.

Περιγραφή του έργου

Τα έργα που σχετίζονται με την «εκτροπή του Αχελώου» διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Α) Έργα αποθήκευσης και υδροηλεκτρικής εκμετάλλευσης στον Άνω Αχελώο

Τέτοια έργα είναι το ΥΗΕ Συκιάς και Μεσοχώρας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο σχεδιασμός του έργου της Συκιάς εξαρτάται αποκλειστικά από την εκτροπή ή μη του Αχελώου προς Θεσσαλία, διότι είναι εντελώς διαφορετικά τα τεχνικοοικονομικά δεδομένα στην κάθε περίπτωση. Ο ταμειυτήρας της Συκιάς μαζί με τη σήραγγα εκτροπής προς Θεσσαλία είναι τα έργα-κλειδιά της εκτροπής.

Το ΥΗΕ της Μεσοχώρας εντάσσεται χωροταξικά στο γενικότερο σύνολο έργων της εκτροπής και αυξάνει οριακά την ποσότητα των νερών που μπορούν να εκτραπούν στη Θεσσαλία.

Β) Έργα μεταφοράς και αποθήκευσης των νερών του Αχελώου στη Θεσσαλία με ταυτόχρονη υδροηλεκτρική εκμετάλλευση.

Τέτοια έργα είναι:

- 1) Η σήραγγα εκτροπής του Αχελώου στη Θεσσαλία
- 2) Ο ΥΗΣ Πευκοφύτου στην εκβολή της παραπάνω σήραγγας
- 3) Το φράγμα Μουζακίου

Γ) Έργα μεταφοράς του νερού στις παρυφές της

θεσσαλικής πεδιάδας με ταυτόχρονη υδροηλεκτρική εκμετάλλευση. Αυτά είναι:

- 1) Η σήραγγα προσαγωγής Μουζάκι - Μαυρομάτι
- 2) Ο ΥΗΣ Μουζακίου
- 3) Το αναρρυθμιστικό έργο Μαυρομάτι και ο αντίστοιχος Υδροηλεκτρικός Σταθμός.

Δ) Συναφή έργα συλλογής και αποθήκευσης νερών στη θεσσαλική πεδιάδα.

Τέτοια είναι:

- 1) Το φράγμα πύλης
- 2) Η συνδετήρια σήραγγα Πύλης - Μουζακίου.

Ε) Πλήθος από βοηθητικά έργα, όπως οδοί προσπέλασης κ.λπ.

Όλα τα παραπάνω έργα αποτελούν τα λεγόμενα έργα κεφαλής, που είναι έργα ενεργειακά και μεταφοράς του νερού στη Θεσσαλία. Προφανώς μόνο μ' αυτά καμιά εκμετάλλευση του νερού δεν μπορεί να γίνει.

Τα βασικά έργα ανάπτυξης της θεσσαλικής πεδιάδας περιλαμβάνουν τα παρακάτω εγγειοβελτιωτικά έργα:

- 1) Έργα υδροληψίας και μεταφοράς του νερού από το βασικό ταμειωτήρα αναρρύθμισης Μαυρομάτι στις περιοχές που θα αρδευθούν.
- 2) Αρδευτικά δίκτυα στις περιοχές αξιοποίησης.
- 3) Συμπλήρωση των έργων αντιπλημμυρικής προστασίας στις περιοχές αξιοποίησης.
- 4) Συμπλήρωση του αποστραγγιστικού, αποχετευτικού και αγροτικού οδικού δικτύου στις περιοχές αξιοποίησης.

Σύμφωνα με τις εξαγγελίες τα παραπάνω έργα είναι σχεδιασμένα για τη μέγιστη δυνατή ποσότητα εκτροπής νερού προς τη Θεσσαλία, που εκτιμάται σε 1.300.000 - 1.500.000 κυβ. νερού.

Επίσης με βάση τις εξαγγελίες σε πρώτη φάση τα αρδευτικά έργα θα καλύψουν 1.500.000 στρέμματα.

Ιστορικό του έργου

Όπως είναι γνωστό, την άνοιξη του 1983 (επέτειος Κιλελέρ) εξαγγέλθηκε από την κυβέρνηση η πρόθεσή της για την υλοποίηση της εκτροπής του Αχελώου.

Η εξαγγελία της πρόθεσης ανανεώθηκε και το 1984 (πάλι την άνοιξη). Στη συνέχεια από το '85 και μετά, κάθε χρόνο σε γνωστές εκδηλώσεις και επετείους ανακοινώνονταν κάποιες μελέτες που εκπονούσε η ΔΕΗ. Ανακοινώθηκε ότι δημοπρατήθηκαν οι σήραγγες εκτροπής Συκιάς και Μεσοχώρας και κάποιες γεωτεχνικές έρευνες. Παράλληλα το '86 ανακοινώθηκε και το τελικό σχήμα των έργων κεφαλής, έργων τα οποία με βάση τα δεδομένα εκείνης της εποχής θα εκπονούσε η ΔΕΗ.

Στις αρχές όμως του '87 η Κυβέρνηση πήρε νέα πολιτική απόφαση για την κατασκευή των μεγάλων έργων. Επέλεξε την ανάθεση αυτών «πακέτο» στους ξένους για την υλοποίησή τους με τη μέθοδο της μελέτης-κατασκευής-χρηματοδότησης από μια ή περισσότερες ξένες εταιρείες.

Η μέθοδος αυτή υλοποίησης των μεγάλων έργων κατα-

δικάστηκε από το ΤΕΕ, Συλλόγους τεχνικών κ.λπ. για λόγους που θα αναλύσουμε παρακάτω. Ας εξετάσουμε πώς υλοποιείται η νέα πολιτική στο έργο της εκτροπής:

Η μεν ΔΕΗ σταμάτησε να προκηρύσσει και να μελετά νέα έργα εκτός από ένα μικρό μέρος του έργου Πύλης και Μουζακίου, τα δε υπουργεία σταμάτησαν να αναθέτουν μελέτες και κατασκευές για τα εγγειοβελτιωτικά έργα, εφ' όσον όλα αυτά θα έπρεπε να ανατεθούν πλέον σε κάποιον ξένο ή ξένους μελετητές - κατασκευαστές - χρηματοδότες.

Προκειμένου να επιλεγεί η εταιρία ή οι εταιρείες που θα αναλάμβαναν την προώθηση του έργου ακολουθήθηκε η εξής διαδικασία:

Το Μάρτη του '87 προκηρύχθηκε η πρώτη φάση του διεθνούς διαγωνισμού. Ήταν μία φάση προεπιλογής και εκδήλωσης ενδιαφέροντος για συμμετοχή στο διαγωνισμό.

Τον Ιούλιο του 1987 εκδήλωσαν ενδιαφέρον 7 οίκοι. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η επιλογή αυτής της μεθόδου υλοποίησης του έργου δεν έγινε με βάση κάποια σοβαρή μελέτη, από την οποία να αποδεικνύεται ότι είναι συμφέρουσα ή όχι. Γι' αυτό και η διακήρυξη της πρώτης φάσης του διαγωνισμού είχε περισσότερο την έννοια της ανίχνευσης του διεθνούς κατασκευαστικού τομέα για τις προθέσεις του να κατασκευάσει τέτοια έργα στην Ελλάδα και για τις δυνατότητες χρηματοδότησης.

Κανένας από τους οίκους που παρουσιάστηκαν δεν πρόσφερε χρηματοδότηση σε ανταποδοτική βάση, αλλά όλοι αναφέρονταν σε δανειοδότηση.

Στη συνέχεια ανακοινώθηκε ότι για όλα τα έργα θα προσληφθεί τεχνικός σύμβουλος που θα προετοιμάσει μέχρι 31/12/87 τα τεύχη για τη δεύτερη φάση του διαγωνισμού. Ως δεύτερη ορίζεται η φάση, κατά την οποία θα υποβάλουν τις τελικές τους πλέον προσφορές οι ενδιαφερόμενοι ξένοι οίκοι για το σύνολο του έργου.

Με τη ρύθμιση αυτή αφαιρέθηκε από τη ΔΕΗ το αντικείμενο για τη μελέτη και επίβλεψη της κατασκευής των έργων κεφαλής. Εξαιρέθηκε μόνο τελευταία το ΥΠΕ Μεσοχώρας και ανατέθηκε στη ΔΕΗ.

Το Νοέμβρη του '87 επιλέχθηκε σαν τεχνικός σύμβουλος η Bechtel για να ετοιμάσει τα τεύχη της 2ης φάσης του διαγωνισμού με βάση τα οποία θα υποβάλλονταν οι προσφορές. Η Bechtel ανέλαβε μέσα σε 4 μήνες και με αμοιβή 60 εκατομ. δρχ. να ετοιμάσει τα τεύχη. Από τις προδιαγραφές της σύμβασης που υπογράφηκε, την προθεσμία υποβολής, των τευχών του διαγωνισμού, την άγνοια της εταιρίας για το αντικείμενο είναι φανερό ότι η Bechtel δεν μπορεί να κάνει τίποτα άλλο παρά απλώς να παραθέσει τα ήδη διαθέσιμα στοιχεία για το έργο χωρίς καμία μελέτη, η οποία όμως έτσι κι αλλιώς δεν της ζητείται.

Εδώ πρέπει να επιστημονούμε ότι οι εργαζόμενοι της ΔΕΗ αντιτάχθηκαν ομόφωνα και δυναμικά στην πολιτική που προδιαγράφονταν, να φύγει δηλαδή το αντικείμενο από τη ΔΕΗ αλλά και γενικά από τον έλεγχο του ελληνικού Δημόσιου και να δοθεί στους ξένους.

Η Κυβέρνηση πρόβαλε μια ακατανόητη απαίτηση (ακατανόητη για σοβαρούς τουλάχιστον τεχνικούς) μέσα σε 4

μήνες να ετοιμαστούν σχέδια, προδιαγραφές και κριτήρια μελέτης για ένα τεράστιο έργο.

Το γεγονός αυτό καθ' εαυτό δείχνει ότι **ο χρόνος και μόνο ήταν παράμετρος που ενδιέφερε την Κυβέρνηση και όχι θέματα όπως κόστος, αξιοπιστία, ποιότητα κ.λπ.**

Αξίζει να σημειωθεί ότι αρμόδια στελέχη της επιχείρησης τόνισαν την αναγκαιότητα και δυνατότητα να διεκπεραιωθεί αυτή η εργασία από τη ΔΕΗ θέτοντας ένα πλαίσιο προϋποθέσεων. Υπογράμμισαν επίσης την αναγκαιότητα η μελέτη που θα δοθεί στις προεπιλεγείσες εταιρείες να είναι σε όσο το δυνατόν πιο προχωρημένο στάδιο, ώστε το κόστος του έργου να είναι όσο το δυνατόν πιο προσδιορισμένο. Επεσήμαναν ότι η μη αποδοχή αυτού του πλαισίου θα σήμαινε ανάθεση των έργων σε κάποια κοινοπραξία «με το κλειδί στο χέρι» και την ευθύνη για το κόστος, την αξιοπιστία και την ποιότητα (τεχνική και λειτουργική) έπαιρναν πλέον οι αρμόδιοι κυβερνητικοί παράγοντες.

Παρά τις επισημάνσεις, παρά τους κινδύνους, χωρίς πολλές εξηγήσεις με συνοπτικές διαδικασίες, ανατέθηκε τελικά στη Bechtel η εκπόνηση των τευχών, χωρίς όμως να ζητιέται απ' αυτή η εκπόνηση μελετών.

Οι παραπάνω συνθήκες προχειρότητας, ασάφειας και κύρια η μη ύπαρξη μελέτης, προδιαγράφουν και την ποιότητα του διαγωνισμού που θα γίνει κατά τη δεύτερη φάση.

Η συμβολή της εκτροπής του Αχελώου στην ανάπτυξη της Χώρας

Η εκτροπή του Αχελώου είναι κατ' εξοχήν αναπτυξιακό έργο. Βασικές αναπτυξιακές του συνιστώσες είναι: γεωργοκτηνοτροφική, ενεργειακή, βιομηχανική, εμπορική και άλλες.

Γεωργοκτηνοτροφική συνιστώσα

Είναι αναμφισβήτητα η κύρια συνιστώσα. Στα αναμενόμενα απ' αυτήν οφέλη πρέπει να βασίζεται η απόφαση για την υλοποίηση του έργου. Για να γίνει αντιληπτή η γεωργοκτηνοτροφική διάσταση είναι χρήσιμο να αναφέρουμε ορισμένα στοιχεία:

- * Στη Θεσσαλία αυτή τη στιγμή από συστηματικά συλλογικά ολοκληρωμένα αρδευτικά δίκτυα αρδεύονται μόνο 120.000 στρέμματα (αρδευτικό έργο Ταυρωπού). Σημειώνουμε επίσης ότι τώρα αρδεύονται ακόμα 1.800.000 στρέμματα από ιδιωτικές γεωτρήσεις και πρόχειρες αντλήσεις. Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της θεσσαλικής πεδιάδας μπορούν να αρδευθούν συστηματικά πάνω από 3.500.000 στρέμματα.
- * Με το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων κατασκευάζονται εγγειοβελτιωτικά έργα της τάξης των 6 δις το χρόνο, ενώ η συνολική δαπάνη για τα εγγειοβελτιωτικά έργα της πρώτης φάσης αξιοποίησης των νερών του Αχελώου απαιτεί 150 δις.

Αντιλαμβανόμαστε ότι αν αρδευθούν σύμφωνα με τις διακηρύξεις εκτάσεις 1.500.000 στρ. σε πρώτη φάση αυτό θα σημάνει επανάσταση στην παραγωγή αγροκτηνοτροφικών προϊόντων (για τα ελληνικά δεδομένα).

Απ' αυτό το γεγονός αναδεικνύεται αντικειμενικά ένα πρόβλημα: Αυξημένη παραγωγή αγροκτηνοτροφικών προϊόντων και προσαρμογή των καλλιεργειών στις υπογορεύσεις της ΕΟΚ ή έστω δημιουργία αγοράς για τη διάθεση της αυξημένης παραγωγής αγροτικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

Όπως γνωρίζουμε, ήδη οι βασικές καλλιεργείες στη Θεσσαλία (βαμβάκι, σιτηρά) βρίσκονται υπό περιορισμό. Το ίδιο συμβαίνει με τα καπνά, τα ζαχαρότευτλα, τα φρουτολαχανικά κ.λπ. Η αντίφαση αυτή διατυπώθηκε σαφώς και στα συμπεράσματα **επίσημης έρευνας του Υπουργείου Γεωργίας** που έγινε τον Αύγουστο του '86.

Η εν λόγω έρευνα έγινε ειδικά για να δώσει τις κατευθυντήριες γραμμές για το είδος των καλλιεργειών που θα πρέπει να προωθηθούν στη Θεσσαλία μετά την εκτέλεση των αρδευτικών έργων που συνδέονται με την εκτροπή του Αχελώου.

Παραθέτουμε αυτούσια χαρακτηριστικά αποσπάσματα: «... Ειδικότερα στην Κοινότητα υπάρχει τάση να ληφθούν περιοριστικά μέτρα για όλα σχεδόν τα προϊόντα. Από την ανάλυση του κεφαλαίου αυτού προέκυψε ότι δεν υπάρχουν πρακτικά τομείς που να μπορούν να αναπτυχθούν μαζί, αυτοδύναμα, απρόσκοπτα και οικονομικά, σε κοινοτικό ή διεθνές επίπεδο...».

«Η ελληνική γεωργία, όπως είναι γνωστό, κινείται μέσα στον κοινοτικό χώρο και υπόκειται στο κοινοτικό δίκαιο, παράγει προϊόντα που σε μεγάλο ποσοστό απευθύνονται στην κοινοτική ή διεθνή αγορά και έχει ανοιχτά τα σύνορά της σε κάθε εισαγωγή (με ή χωρίς δασμούς ανάλογα με την προέλευση) και πολύ περιορισμένες δυνατότητες εφαρμογής «τεχνητών εμποδίων» στις εισαγωγές. Οι επιλογές λοιπόν είναι αναπόσπαστα ενταγμένες μέσα στην κοινοτική πραγματικότητα...».

«... Ειδικότερα:

Φρούτα και λαχανικά:

Η κοινότητα είναι ελλειμματική μόνο τα εσπεριδοειδή που δεν μπορούν να καλλιεργηθούν στη Θεσσαλία λόγω κλιματολογικών συνθηκών. Για τα άλλα φρούτα και λαχανικά, οι δυνατότητες επέκτασης είναι περιθωριακές, κυρίως για εδαφοκλιματολογικούς λόγους και γιατί είναι πλεονασματικά στην ΕΟΚ...

Βαμβάκι:

Η ύπαρξη ορίου εγγυημένης ποσότητας από την ΕΟΚ δημιουργεί πρόβλημα στην επέκταση της καλλιέργειας...».

Κτηνοτροφικά προϊόντα

Η έρευνα καταλήγει στη διαπίστωση, ότι οι μόνες κατευθύνσεις είναι εκείνες της παραγωγής κτηνοτροφικών προϊόντων σε συνδυασμό με την παραγωγή ζωοτροφών.

Σε άλλο όμως σημείο της ίδιας έρευνας φθάνει σε αντίθετο και από αυτό το συμπέρασμα.

«... Καθένας από τους κλάδους αντιμετωπίζει και ιδιαίτερα προβλήματα.

Ειδικότερα:

Η Βοοτροφία αντιμετωπίζει:

... τον έντονο ανταγωνισμό των προϊόντων του κλάδου από ομοειδή κοινοτικά προϊόντα, λόγω συγκριτικά χαμηλό-

τερου κόστους παραγωγής και κυρίως υφιστάμενων υψηλών ΝΕΠ για μεγάλο χρονικό διάστημα που στρέφει το εμπόριο σε προϊόντα εξωτερικού, δημιουργώντας έτσι και προβλήματα απορρόφησης της εγχώριας παραγωγής, παρά την έντονη ελλειμματικότητα της χώρας...».

Εκτός από τις παραπάνω διαπιστώσεις της έρευνας του υπουργείου, ο ίδιος ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ το '86 στη Λάρισα είχε επισήμως δηλώσει ότι: « Όπως είναι φυσικό η ΕΟΚ δε θέλει τα έργα, αλλά εμείς θα τα κάνουμε». Παράλληλα με τις παραπάνω επαναστατικές δηλώσεις, η Κυβέρνηση εναρμονίζεται υποτακτικά στα προγράμματα αναδιάρθρωσης των καλλιεργειών, στους περιορισμούς των παραγόμενων προϊόντων, στην αγρανάπαυση κ.λπ.

Πράγματι είναι γνωστό, ότι η ΕΟΚ έχει αντιταχθεί στην κατασκευή του έργου. Η ελληνική Κυβέρνηση έχει κατ'επανάληψη κάνει βολιδοσκοπήσεις για τη δυνατότητα χρηματοδότησης από Εοκοικούς πόρους χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Είναι εξάλλου γνωστό ότι η ΕΟΚ δε χρηματοδοτεί αρδευτικά έργα.

Παρόλα αυτά η Κυβέρνηση επιμένει ότι θα υλοποιηθεί ένα τέτοιας κλίμακας αρδευτικό έργο, χωρίς ωστόσο να έχει κάνει ένα συνολικό ολοκληρωμένο σχεδιασμό των εκτάσεων που θα αρδευθούν, των πηγών άρδευσης, των καλλιεργειών που θα αναπτυχθούν.

Με δεδομένες τις παραπάνω αντικειμενικές αντιφάσεις, χωρίς από την άλλη να παίρνονται μέτρα για το ξεπέρασμά τους και χωρίς συγκεκριμένη απόφαση για τις καλλιεργείες που πρόκειται να γίνουν, είναι μάλλον δικαιολογημένη η **δυσπιστία ως προς την ύπαρξη σταθερής πολιτικής βούλησης για την κατασκευή του έργου. Η σταθερότητα αυτή μαζί με τη δυνατότητα χάραξης εθνικής αγροτικής πολιτικής είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την κατασκευή τέτοιων μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών έργων, πράγμα που δε διακρίνεται στη σημερινή πολιτική.**

Ενεργειακή συνιστώσα

Αν και η κύρια πλευρά του έργου είναι η γεωργοκτηνοτροφική, και η ενεργειακή του συνιστώσα αυτή καθ'εαυτή είναι σημαντική.

Για πολλά χρόνια η ενεργειακή συνιστώσα εθεωρείτο από ορισμένους ως κύρια. Πιθανώς αυτή η στρεβλή αντιμετώπιση του θέματος έχει να κάνει αφ' ενός με τον ίδιο τον ιδρυτικό νόμο της ΔΕΗ, ο οποίος δίνει το αποκλειστικό προνόμιο αξιοποίησης των υδατικών πόρων στη ΔΕΗ και αφ' ετέρου διότι η ΔΕΗ ήταν η μόνη Υπηρέσσια που προωθούσε την κατασκευή μεγάλων έργων.

Για πολλά χρόνια εξεταζόταν η βέλτιστη αξιοποίηση των νερών από ενεργειακή βασικά άποψη. Αρχικά δε εξεταζόταν μόνο ενεργειακά αδιαφορώντας για την κύρια συνιστώσα που ήταν η γεωργοκτηνοτροφική.

Η επικρατούσα από παλιά άποψη στη ΔΕΗ είναι ότι υπάρχουν διάφορες στις συνολικά παραγόμενες ποσότητες ενέργειας για τις διάφορες θεωρητικές εναλλακτικές λύσεις που έχουν εξεταστεί. Με μόνο την ενεργειακή συνιστώσα είναι προφανές ότι δεν έπρεπε να γίνεται ούτε λόγος για το έργο, αφού οι διάφορες μελέτες από ειδικούς δίνουν μικρές διαφορές.

Άλλες αναπτυξιακές συνιστώσες

Είναι αυτονόητο ότι ένα έργο που θα αυξήσει τόσο πολύ τη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή της Θεσσαλίας θα έχει επιπτώσεις στη συνολική αναπτυξιακή πορεία της ευρύτερης περιοχής. Με βάση την αυξημένη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή θα προκύψει ανάγκη παράλληλης ανάπτυξης βιομηχανιών μεταποίησης και παραπροϊόντων.

Ένα τέτοιας κλίμακας έργο θα επηρεάσει επίσης τη γενικότερη χωροταξική και κοινωνική ανάπτυξη της περιοχής.

Περιβάλλον

Αποσπασματικά έχουν γίνει ορισμένες υποτυπώδεις μελέτες για να καλύψουν τις περιβαλλοντικές διαστάσεις του θέματος. Δεν υπάρχουν όμως συστηματικές εξειδικευμένες μελέτες που να μας οδηγούν και σε συγκεκριμένα συμπεράσματα. Για παράδειγμα, πόση είναι η μικρότερη ποσότητα του νερού η οποία πρέπει να μείνει στην Αιτωλοακαρνανία για λόγους περιβαλλοντικούς.

Η περιβαλλοντική προσέγγιση του θέματος μέχρι τώρα περιορίζεται σε επίπεδο γενικών ιδεών, απλά γιατί πρέπει με βάση και τις σύγχρονες απαιτήσεις να γίνεται αναφορά και στο περιβάλλον.

Χρηματοδότηση

Προσεγγίζοντας αυτό το θέμα, θα πρέπει πρώτα να σχολιάσουμε τη μέθοδο υλοποίησης σαν έργο «πακέτο».

Η πρόσκληση ξένων μονοπωλιακών συγκροτημάτων να μελετήσουν, κατασκευάσουν και χρηματοδοτήσουν το έργο βάζει βαριές υποθήκες χρέους στη χώρα μας από τους ξένους χρηματοδότες. Παροπλίζει ένα μεγάλο τεχνικό δυναμικό, κατασκευαστικό και μελετητικό παρά τις διακηρύξεις για ελληνοποίηση. Έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την ανάγκη ζωής της οικονομίας μας για μείωση του εξωτερικού χρέους, την οποία και η Κυβέρνηση διακηρύσσει.

Μοναδική δικαιολογία της Κυβέρνησης για την επιλογή αυτής της μεθόδου ήταν η υπάρχουσα στενότητα κεφαλαίων και η προσπάθεια υλοποίησης του έργου από τους ξένους με αυτοχρηματοδότηση. Όμως οι εταιρείες που εκδήλωσαν ενδιαφέρον στην πρώτη φάση δεν έχουν υποβάλει καμία συγκεκριμένη τέτοια πρόταση. Απλά παραθέτουν τους πιθανούς τρόπους χρηματοδότησης μέσα στα πλαίσια της ευρωπαϊκής χρηματαγοράς. Εδώ ως αποτολμήσουμε μια σκέψη: Φαίνεται ότι ακόμα και οι ξένοι δεν είχαν και μεγάλη εμπιστοσύνη ότι το έργο θα τελειώσει, γι' αυτό και απέφυγαν να προτείνουν αυτοχρηματοδότηση, έστω κι αν αυτό θα τους παρείχε δυνατότητα ακόμα και ληστρικής εκμετάλλευσης.

Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει, ότι ακόμα και αυτοί οι θεωρητικοί τρόποι χρηματοδότησης αναφέρονται σε δάνεια με την εγγύηση του ελληνικού Δημοσίου. Μάλιστα τα δάνεια είναι υψηλότατα και βραχυπρόθεσμα.

Ειδικά για το έργο αυτό, το οποίο έχει εγγώριο μέρος 80%, δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή η σκοπιμότητα δανεισμού σε συνάλλαγμα. Είναι γνωστές οι τραγικές συ-

νέπειες που ο υπέρογκος εξωτερικός δανεισμός συνεπάγεται (βλέπε Δημόσιες Επιχειρήσεις).

Η μέθοδος υλοποίησης των έργων με το «κλειδί στο χέρι» είχε υπολογιστεί από ειδικούς επιστήμονες της ΔΕΗ ότι ανεβάζει το κόστος περίπου 20%. Η διεθνής εμπειρία το επιβεβαιώνει.

Στην Τουρκία που κατασκευάζουν με αντίστοιχους τρόπους τα έργα, έχει υπολογιστεί ότι κοστίζουν 15% ακριβότερα.

Ένα πάγιο αίτημα του συνδικαλιστικού κινήματος της ΔΕΗ ήταν να σταματήσει ο οδυνηρός για την εθνική Οικονομία τρόπος ανάθεσης των έργων με «το κλειδί στο χέρι».

Τελικά εφόσον υπάρχει η δυνατότητα να γίνει η μελέτη και η κατασκευή σε μεγάλο μέρος από Έλληνες και αφ' ετέρου δεν επιτυγχάνεται χρηματοδότηση από ξένους, είναι αδιανόητη και πολύ επικίνδυνη για την οικονομία η επιλογή μιας μεθόδου υλοποίησης που αναθέτει πακέτο τη μελέτη - κατασκευή - χρηματοδότηση στους ξένους.

Φορέας υλοποίησης

Η συγκρότηση δημοκρατικού φορέα με αποφασιστική συμμετοχή των μαζικών φορέων, που θα πάρει στα χέρια του τον ουσιαστικό έλεγχο για την υλοποίηση της Εκτροπής, απτοελεεί καθολικό αίτημα του θεσσαλικού λαού και λεκτικά τουλάχιστον έχει γίνει αποδεκτό από την Κυβέρνηση.

Είναι κοινά σήμερα αποδεκτό, ότι η πολυπλοκότητα και οι διαστάσεις του έργου καθιστούν απαραίτητη την κοινωνική συμμετοχή σε όλη την πορεία υλοποίησης από το σχεδιασμό μέχρι την εκμετάλλευσή του.

Μέχρι σήμερα η Κυβέρνηση απλά κάθε χρόνο (πάλι άνοιξη) ανανεώνει την υπόσχεση για τη δημιουργία φορέα, χωρίς να έχει καν ξεκαθαρίσει σε ποιο βαθμό εννοεί την κοινωνική συμμετοχή και για ποια στάδια του έργου.

Η μη δημιουργία του φορέα ακόμα και σαν κυβερνητικού μηχανισμού με την απαιτούμενη στελέχωση για τον έλεγχο των μελετών, προκαλεί σοβαρά ερωτηματικά. Αρκεί να δώσουμε ένα στοιχείο σύγκρισης. Τα ΥΗ Έργα που σχετίζονται με την εκτροπή του Αχελώου είναι περίπου όσο τα μισά από τα έργα που έχει κάνει η ΔΕΗ από την ίδρυσή της (1951) μέχρι σήμερα. Επίσης τα εγγειοβελτιωτικά είναι του ίδιου μεγέθους με όσα έχουν γίνει μέχρι σήμερα από την ίδρυση του ελληνικού κράτους. Αν σκεφθούμε πόσα άτομα, χρόνια, οργάνωση, απαιτήθηκαν γι' αυτά, μάλλον θα πρέπει να προβληματιστούμε σοβαρά γνωρίζοντας ότι για τα έργα της εκτροπής του Αχελώου εδώ και 5 χρόνια αυτοί που ασχολούνται είναι κάποια ολιγομελής γραμματεία, για ένα μικρό χρονικό διάστημα μια από τις υπηρεσίες της ΔΕΗ (ΔΑΥΕ), η οποία έχει πλέον σχεδόν σταματήσει να ασχολείται και περίπου δέκα άτομα στο ΥΠΕΧΩΔΕ.

Η εκτροπή έχει ξεκινήσει;

Όταν το 1983 ανακοινώθηκε η απόφαση της Κυβέρνησης να υλοποιηθεί την Εκτροπή του Αχελώου τότε ανακοινώθηκε επίσης ότι το έργο θα είναι έτοιμο το 1993.

Σήμερα 5 χρόνια μετά συζητάμε ακόμα πώς θα γίνει το

έργο κι αναρρωτιόμαστε αν έχει αρχίσει. Η εικόνα που έχουμε σε σχέση με την πορεία υλοποίησής του είναι η εξής:

Για τα έργα κεφαλής έχει γίνει προκαταρκτική μελέτη και εδώ και ένα χρόνο έχει σταματήσει το γενικό σχέδιο αξιοποίησης.

Για τα αρδευτικά υπάρχουν κάποιες προκαταρκτικές μελέτες για επιμέρους περιοχές, χωρίς να εκπονηθεί γενικό σχέδιο αξιοποίησης. Όμως το γενικό σχέδιο αξιοποίησης των αρδευτικών δεν υπάρχει και δυνατότητα να εκπονηθεί, διότι οι μελέτες των αρδευτικών γίνονται αποσπασματικά από μεμονωμένους μελετητές.

Πριν ακόμα αποφασιστεί ο νέος τρόπος υλοποίησης του έργου με το σύστημα «μελέτη - κατασκευή - χρηματοδότηση» είχε ξεκινήσει η διαδικασία υλοποίησης των έργων κεφαλής από τη ΔΕΗ και αντίστοιχα την ευθύνη για τα αρδευτικά είχε το υπουργείο.

Με βάση την προηγούμενη λογική προχώρησαν ορισμένα έργα και έτσι αυτή τη στιγμή:

- * Έχουν δημοπρατηθεί και κατασκευάζονται οι σήραγγες εκτροπής Μεσοχώρας και Συκιάς.
- * Έχει δημοπρατηθεί και κατασκευάζεται η σήραγγα προσπέλασης του ενδιάμεσου μετώπου της σήραγγας εκτροπής προς Θεσσαλία.
- * Έχουν δημοπρατηθεί χωρίς να έχουν ανατεθεί οι σήραγγες εκτροπής για Πύλη και Μουζάκι.
- * Έχουν εκπονηθεί από μελετητικά γραφεία ορισμένες πολύ γενικές αναγνωριστικές μελέτες για εγγειοβελτιωτικά έργα με συμβατική αμοιβή μελετητή μερικές δεκάδες εκατομμύρια.

Οι συνολικές δαπάνες για τα παραπάνω έργα που εκτελούνται ανέρχονται σε περίπου 3 δις. Στο 5ετές '83-'87 προβλέπονται 20 δις τιμές '83. Ας θυμίσουμε ότι το συνολικό κόστος του έργου έχει υπολογιστεί περίπου στα 300 δις δρχ. Αυτό λοιπόν το οποίο υλοποιείται σήμερα αντιπροσωπεύει το 1/100 του συνολικού έργου.

Είναι επίσης φανερό ότι, από άποψη δαπανών, ότι έχει γίνει έχει διατεθεί βασικά σε ενεργειακά έργα. Αντίθετα οι δαπάνες που έχουν γίνει για το κύριο έργο της εκτροπής, δηλαδή τη σήραγγα και τα εγγειοβελτιωτικά, είναι τόσο ασημαντες που δεν αποτελούν πειστική εγγύηση ότι η εκτροπή έχει ξεκινήσει, δεδομένου μάλιστα ότι τα περισσότερα ενεργειακά θα μπορούσαν να προχωρήσουν και χωρίς την εκτροπή και μάλιστα με καλύτερο σχεδιασμό από καθαρά ενεργειακή άποψη.

Μπορεί και πώς θα γίνει το έργο με τον τρόπο που μεθοδεύεται;

Ανεξάρτητα από τις υπάρχουσες αντιρρήσεις γι' αυτή καθ' εαυτή τη μέθοδο υλοποίησης του έργου με το σύστημα «μελέτη - κατασκευή - χρηματοδότηση» υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες, πως δεν είναι δυνατό να πετύχει ένας τέτοιος διαγωνισμός, όταν δεν είναι προσδιορισμένο και προδιαγεγραμμένο το αντικείμενο του έργου. Όταν ακόμα δεν υπάρχουν διασφαλίσεις και δεσμεύσεις για τη σωστή και συμφέρουσα κατασκευή του.

Στην πρόσκληση προς τους ξένους τεχνικούς διευκρινιζόταν ότι το αντικείμενο των τεχνικών υπηρεσιών που πρέπει να προσφερθούν θα οριστεί στο τελικό συμβόλαιο (με τον Οίκο που τελικά θα επιλεγεί) σύμφωνα με τις προτάσεις που θα περιλάβει ο ίδιος στην προσφορά του. Ο ανάδοχος λοιπόν θα κληθεί να υποβάλει προσφορές, χωρίς συγκεκριμένες λεπτομερείς τεχνικές προδιαγραφές και απαιτήσεις για το έργο. Κάτι τέτοιο δε θεωρήθηκε αναγκαίο από τους αρμόδιους. Η παράμετρος που ενδιέφερε, όπως αναφέραμε, ήταν ο χρόνος. Μέσα σε 4 μήνες να φαίνεται ότι κάτι έχει γίνει.

Με απλά λόγια, καλούμε τους ανάδοχους να υποβάλουν προσφορές για να κατασκευαστεί ένα έργο 300 δις (κατ' αρχήν) μη προσδιορισμένο, έχοντάς τους δώσει μόνο μία γενική εικόνα γ' αυτό. Πιο συγκεκριμένα: Σε αντίστοιχες περιπτώσεις, όταν η ΔΕΗ δημοπρατεί ένα ΥΗΕ, υποβάλλει στον ανάδοχο απαιτήσεις που προσδιορίζονται από τα τεύχη Τεχνικών Προδιαγραφών χιλιάδων σελίδων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το μόνο που προσδιορίζουμε είναι ότι θέλουμε ένα σταθμό Α ισχύος (αμφιβάλλουμε αν και η ισχύς ακόμα θεωρείται στοιχείο δεσμευτικό). Εκτός κι αν δεν ξέρουμε τι ζητάμε και περιμένουμε να μας το προσδιορίσει η Bechtel.

Ύστερα από την παραπάνω απεριγραπτή ασάφεια είναι ίσως περιττό να διαπιστώσουμε ότι τέτοιες καταστάσεις δημιουργούν νέα πρωτοφανή αυθαίρετα δεδομένα στη χώρα μας.

Αν τελικά οι ξένοι οίκοι έρθουν για να κερδίσουν, εμείς δεν τους δίνουμε απλά αυτή τη θεμιτή, εν πάσει περιπτώσει δυνατότητα, αλλά με την εγκληματική προχειρότητα στη λήψη αποφάσεων παρέχουμε δυνατότητα εν λευκώ εκμετάλλευσης της χώρας μας.

Αν τώρα αποκλείσουμε ότι η Κυβέρνηση επιθυμεί να εγκαينιάσει τέτοιες καταστάσεις που μας φέρνουν χρόνια πίσω, τότε το μόνο που μπορούμε να σκεφτούμε είναι, ότι κάνει ένα διεθνή διαγωνισμό για να φαίνεται ότι υλοποιεί ένα έργο χωρίς να σκοπεύει να το προχωρήσει αφού η τακτική που ακολουθεί δεν μπορεί να την οδηγήσει στην υλοποίησή του.

Συμπεράσματα

Πρέπει να γίνει το έργο;

Ο Σύλλογός μας τάσσεται κατ' αρχήν υπέρ των έργων που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της χώρας.

Το έργο της «εκτροπής του Αχελώου» είναι κατ' εξοχήν αναπτυξιακό με βάση την πρωτογενή παραγωγή. Βέβαια η ανάπτυξη δεν ταυτίζεται με τα μεγάλα έργα, αφού ανάλογα με τους όρους υλοποίησής τους μπορεί να συμβάλλουν θετικά ή αρνητικά σ' αυτή.

Τα έργα δεν είναι αυτοσκοπός, είναι προϋπόθεση για την ανάπτυξη. Πρέπει να υπάρχουν προτεραιότητες. Με την έννοια αυτή είναι αναγκαία η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου ορθολογικού σχεδιασμού, παράλληλα δε οι συνθήκες και όροι υλοποίησής τους πρέπει να είναι συμφέρουσες για την εθνική οικονομία.

Ειδικότερα για την εκτροπή του Αχελώου, η οποία είναι ένα έργο εξ ορισμού πολλαπλής σκοπιμότητας, λέγοντας ορθολογικό σχεδιασμό εννοούμε την καλύτερη δυνατή χρήση των υδατικών πόρων του ευρύτερου γεω-

γραφικού χώρου σε συνδυασμό με τα τοπικά νερά για τη βέλτιστη ικανοποίηση των πολλαπλών χρήσεων, που είναι κατά σειρά προτεραιότητας ύδρευση, άρδευση, ενέργεια.

Αυτός ο ολοκληρωμένος ορθολογικός σχεδιασμός του έργου μέχρι σήμερα δεν έχει γίνει. Πολύ συζήτηση γίνεται γύρω από την ποσότητα των νερών που πρέπει να περάσουν προς τη Θεσσαλία.

Για μας βασική αρχή και στόχος είναι: η υλοποίηση του έργου με όρους συμφέροντες στην εθνική οικονομία ξεκαθαρίζοντας ότι **το οικονομικά ελάχιστο κόστος του έργου ταυτίζεται με την τεχνικά μέγιστη ποσότητα νερού η οποία μπορεί να περάσει προς τη Θεσσαλία εφ' όσον η κύρια συνιστώσα του έργου είναι σαφώς η αγροτοκτηνοτροφική.**

Γι' αυτό δε στεκόμαστε σε εξειδικευμένα τεχνικά ζητήματα.

Αφ' ενός μεν δεν έχει νόημα για υλοποίηση ενός μίνι Αχελώου και αφετέρου είναι πολύ επικίνδυνη η τακτική προώθησης μέρους των έργων, όταν παράλληλα δεν προωθούνται και τα αρδευτικά στη Θεσσαλία. Κάτι τέτοιο θα καταλήξει το περιβόητο έργο του Αχελώου αντίστοιχο σε υπερμεγέθυνση με την περιφημη γέφυρα της Τατάρνας (Η πολυτελέστερη γέφυρα της Ευρώπης για να περνάνε κάρα και γαϊδουράκια, εφ' όσον πότε δεν έγινε ο αυτοκινητόδρομος για τον οποίο προοριζόταν).

Δεν μπορεί λοιπόν μια Κυβέρνηση να παίζει με τις ανάγκες ενός τόπου για να εξυπηρετήσει άλλες σκοπιμότητες.

Υπάρχει η πολιτική βούληση να γίνει το έργο;

Το πρόβλημα δεν έχει οι διάφορες τεχνικές λεπτομέρειες, οι οποίες πολλές φορές καλοπροαίρετα ή κακοπροαίρετα προβάλλονται ως μείζον ζήτημα.

Το πρόβλημα είναι αν υπάρχει ή όχι η πολιτική βούληση να γίνει το έργο και μάλιστα με όρους συμφέροντες για την εθνική οικονομία.

Ποιός μπορεί πραγματικά να πιστέψει ότι η Κυβέρνηση προγραμματίζει ειλικρινά την αγροτοκτηνοτροφική ανάπτυξη όταν στο Σμόκοβο, σ' ένα έργο εξαγγελμένο εδώ και 4 χρόνια υποπολλαπλάσιου μεγέθους δεν έχει γίνει τίποτα, ούτε καν η μελέτη του αρδευτικού δικτύου.

Βέβαια υπάρχουν πάντα δύο τακτικές: Ή κάνουμε ένα έργο ή λέμε ότι το κάνουμε. Στην τακτική της Κυβέρνησης δε φαίνεται να μπαίνει προβληματισμός για να γίνει, να τελειώσει και να λειτουργήσει το έργο, περιορίζεται στο **να φαίνεται ότι το έργο προχωράει.**

Ποιός μπορεί να μας πείσει ότι η κυβέρνηση θα κάνει το έργο όταν:

* Το έργο πρωτοεξαγγέλθηκε με στόχο να τελειώσει το 1993 και ουσιαστικά δεν έχει ακόμα ξεκινήσει. Κάποια επιμέρους έργα που γίνονται κυλούν μόνο με την αδράνειά τους. Η ταυτότητά του, που είναι η κύρια σύραγμα εκτροπής και τα αρδευτικά, βρίσκεται ακόμα στο στάδιο της διερεύνησης.

* 5 χρόνια μετά την εξαγγελία δεν έχει αποφασιστεί το βασικότερο όλων, το οικονομικό, πώς θα χρηματοδοτηθεί το έργο, από ποιους, με ποιους ρυθμούς.

- * Ο τρόπος που η Κυβέρνηση επιλέγει να προωθήσει το έργο προσκαλώντας διεθνείς ομίλους για να το αναλάβουν πακέτο (μελέτη - κατασκευή - χρηματοδότηση) αν προχωρήσει φέρνει τη χώρα μας σε ιστορικά καταδικασμένες μεθόδους του 1930 ληστρικής εκμετάλλευσης του πλούτου της, όπως η ΟΥΛΕΝ και ΠΑΟΥ-ΕΡ.
- * Ακόμα κι αν προσφερόταν ανταποδοτική χρηματοδότηση, δεν υπάρχει κανένας λόγος να μη γίνουν οι μελέτες από τους Έλληνες (δημόσιο και ιδιωτικό τομέα), εφόσον υπάρχει αυτή η δυνατότητα.
- * Αν συνεχιστεί αυτή η τακτική θα βρεθούμε ενώπιον ενός νέου Μόρνου με πιο μεγαλύτερες επιπτώσεις, όπου θα αλωνίζουν διάφορα εργολαβικά κατεστημένα μικρά, μεγάλα, ντόπια, ξένα, τα οποία ποτέ δε θα μπορέσουν να ελεγχθούν.
- * Όλες οι αναφορές σχετικά με τις καλλιέργειες, τις εκτάσεις που θα αρδευθούν, τον τρόπο άρδευσης, εντάσσονται περισσότερο στη σφαίρα του δυνητικού παρά της απόφασης (θα μπορούσε να... αν...).
- * Δεν παίρνονται μέτρα για την αντιμετώπιση των δεσμεύσεων στις αγροτικές καλλιέργειες που θέτει η Κοινότητα.
- * Δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος σχεδιασμός ποια προϊόντα θα καλλιεργηθούν και που θα διατεθούν. Δεν αναφερόμαστε σε γενικές μελέτες που θα μπορούσαν να υπάρχουν εν αφθονία, αλλά σε αποφάσεις που συνεπάγονται προγραμματισμό και μέτρα.
- * Ο διεθνής διαγωνισμός, ο οποίος έχει εξαγγελθεί για το καλοκαίρι, λόγω της ασάφειας και απροσδιοριστίας μας οδηγεί στην εξής σκέψη: **Με ένα τέτοιο ασαφή διεθνή διαγωνισμό δεν μπορεί κανείς να ισχυρίζεται στα σοβαρά ότι προωθείται δημοπράτηση του έργου, καλύτερα να αναφέρονται σε δημοπράτηση μιας ιδέας ή έστω μιας ευχής.**
- * Τελικά ένα είναι το συμπέρασμα: Παρά την ευκολία εξαγγελιών και «αποφάσεων» δεν υπάρχει η αταλάτευτη πολιτική βούληση που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για ένα έργο ουσιαστικά πολιτικής σημασίας.

Κι έτσι σήμερα, όπως προωθείται το έργο της εκτροπής του Αχελώου, απογυμνωμένο από τα αναγκαία συγκεκριμένα τεχνικά οικονομικά χρονικά χαρακτηριστικά, χωρίς προοπτική και σταθερή πολιτική βούληση, τι μένει; Μένει μόνο το στοιχείο της βραχυπρόθεσμης πολιτικής εκμετάλλευσης που καταντά πολιτική παραπλάνησης ενός ολόκληρου λαού.

Προτάσεις

Σήμερα είναι επιτακτική ανάγκη να παρθούν άμεσα ορισμένες πολιτικές αποφάσεις που να πείθουν ότι **προχωράμε στην υλοποίηση του έργου** με το μεγαλύτερο δυνατό όφελος για την εθνική οικονομία και την ανάπτυξη της περιοχής.

1. Με βάση αυτή την κατεύθυνση πρέπει να δημιουργηθεί άμεσα ο **φορέας** που θα σχεδιάσει, θα προγραμματίσει, θα συντονίσει όλα τα απαραίτητα έργα για την Εκτροπή (ενεργειακά και αρδευτικά) και στη συνέχεια θα έχει την εκμετάλλευσή τους.

Αυτός ο φορέας πρέπει να είναι ένας **Δημόσιος Οργανισμός**, στου οποίου το διοικητικό συμβούλιο και τα όργανα ελέγχου θα συμμετέχουν κατά αποφασιστικό τρόπο οι διάφοροι κοινωνικοί φορείς (ΟΤΑ, αγρότες, βιοτέχνες, ΤΕΕ, ΓΕΩΤΕΕ κ.λπ.).

Ο φορέας αυτός, κατάλληλα ενισχυμένος με επιστημονικό δυναμικό όλων των αναγκαιών ειδικοτήτων (ενεργειακούς, γεωπόνους, οικονομολόγους, γεωτεχνικούς, περιβαλλοντολόγους, υδραυλικούς), θα έχει πρώτο και βασικό του μέλημα να παρουσιάσει σε σύντομο χρονικό διάστημα όλα τα απαραίτητα στοιχεία, ώστε να παρθεί οριστική απόφαση για τα χαρακτηριστικά, για τον τρόπο και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου.

2. Το έργο είναι σαφώς ενιαίο, αλλά για την καλύτερη μελέτη, κατασκευή και επίβλεψή του πρέπει:

2.1. Τα έργα που έχουν σχέση με το ενεργειακό να μελετηθούν, δημοπρατηθούν και επιβλεφθούν από τη ΔΕΗ, θεωρούμε απαράδεκτο μετά τη δημιουργία της αρμόδιας μονάδας της ΔΕΗ (ΔΑΥΕ) με την εμπειρία και το δυναμικό της, να δοθούν τα έργα αυτά σε ξένους.

Επίσης υπάρχουν ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες ικανές να κατασκευάσουν όλα τα έργα.

Υπολογίζουμε ότι με εξασφαλισμένη τη χρηματοδότηση, η ΔΕΗ μπορεί να ολοκληρώσει το μέρος που την αφορά μέσα σε μια 10ετία.

2.2. Η μελέτη και κατασκευή των εγχειοβελτιωτικών και αρδευτικών έργων μπορεί κάλλιστα να πραγματοποιηθεί από ελληνικό δυναμικό. Υπάρχουν στη χώρα μας πλήθος μελετητικών γραφείων και επαρκών κατασκευαστικών εταιριών. Ένας τέτοιος προσανατολισμός θα επιτρέψει να έχει τον έλεγχο του έργου το ελληνικό Δημόσιο. Θα συμβάλει αποφασιστικά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και θα έχει πολλαπλά οφέλη για την ελληνική οικονομία.

3. Η χρηματοδότηση του έργου μπορεί να γίνει απ' τον κρατικό προϋπολογισμό με σωστό προσανατολισμό στα έσοδα και τις δαπάνες του (περιορισμός αντιπαραγωγικών δαπανών, περικοπές παροχών και απαλλαγών στο μεγάλο κεφάλαιο). Τα 20-25 δις που απαιτούνται κάθε χρόνο μπορούν κάλλιστα να εξασφαλιστούν στα πλαίσια μιας συνολικής αναπτυξιακής πορείας του τόπου.

Για την αγορά του εισαγόμενου εξοπλισμού είναι δυνατή η εξασφάλιση δανείων κάτω από συμφέροντες όρους, με διακρατικές συμφωνίες, με ανταλλαγή προϊόντων κ.λπ.

Είναι βασικό να διαχωριστεί το δραχμικό από το συναλλαγματικό κόστος.

Δεν απορρίπτουμε κατ' αρχήν την προσφυγή και σε εξωτερικές πηγές, εφ' όσον όμως έχουν εξαντληθεί οι εγχώριες, στα πλαίσια μια συνολικής πολιτικής αξιοποίησης των εγχώριων πόρων.

- Όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν σθεναρή αντίσταση στις δεσμεύσεις της ΕΟΚ και στο μοντέλο ανάπτυξης που αυτή έχει προδιαγράψει για τη χώρα μας. Ένα μο-

ντέλο που μας βάζει στη σφαίρα του τουρισμού και των υπηρεσιών.

Ο ΣΔΜ/ΔΕΗ καλεί σε επαγρύπνηση και ετοιμότητα όλους τους κοινωνικούς φορείς, όλες τις δυνάμεις που ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη του τόπου.

Το «έργο του αιώνα» θα γίνει πραγματικότητα και με τρόπο που να μη μετανιώσει ο ίδιος ο λαός που το διεκδι-

κούσε, μόνο με το συντονισμένο αγώνα του λαού και των φορέων του.

Πρόεδρος (Σαββίδης): Ευχαριστούμε τη συνάδελφο. Παράκληση είναι, στις 5 η ώρα ακριβώς ν' αρχίσουμε, γιατί υπάρχουν και κάποιες πολιτιστικές εκδηλώσεις στην τηλεόραση το βράδυ.